

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 3 שנה 2021

בית ספר: בית ספר לאודר לממשל דיפלומטיה אסטרטגיה M.A

מדיניות הגירה: ישראל במבט השוואתי

מרצים/ות:

פרופ' ליאב אורגד oliav@runi.ac.il

עוזרי/ות הוראה:

פרופ' ליאב אורגד oliav@runi.ac.il

מספר הקורס:	24255	סוג הקורס:	שיעור	שעות שבועיות:	2	נקודות זכות:	2
דרישות הקורס:	עבודה מסכמת	קוד קבוצה:	212242550	שפת לימוד:	עברית		

נושאי הקורס

ההגירה הגלובלית משנה את העולם המערבי. היא מובילה לעליית הלאומנות, להפרת זכויות אדם ולאי-סדר עולמי. משבר הפליטים יוצר דילמות מוסריות ומוביל לאיום על לכידות האיחוד האירופי. כל אלו מעלים שאלות חדשות על סדר היום הציבורי: מתי מותר למדינה להגביל הגירה בכדי לשמור על תרבותה והרכבה הדמוגרפית? האם גם לקבוצות רוב, בדומה לקבוצות מיעוט, מגיעות זכויות? כיצד ניתן להגן על זכויות פליטים מבלי להפר את הסדר העולמי? הסמינר יעסוק בהגירה הגלובלית ובפניקה המוסרית שהיא מעוררת, בטכניקות של מדיניות להגבלת הגירה לשטחן, במשמעות של אזרחות ובאמות המידה לקליטת מהגרים. נדון גם בקיומה של זכות להגר, שלילת אזרחות, אזרחות כפולה, נאמנות ובחינות אזרחות, זכויות עובדים זרים, משמעויות כלכליות של הגירה, והשפעות טכנולוגיות על הגירה גלובלית. נבחן את אתגריה הייחודיים של מדינת ישראל, מה היא יכולה ללמוד מהעולם המערבי והאם נדרש בה חוק הגירה מודרני.

מטרות הקורס

לקורס אתר אינטרנט. עדכון שוטף בהודעות באתר הינו חלק מחובות הקורס.

מטלת הסיום הינה עבודה באחד בנושאי הקורס. העבודה תיכתב ותוגש בזוגות. על העבודה לכלול שאלת מחקר, סקירת ספרות, וניתוח הכולל עמדה מבוססת. נושא העבודה, לרבות תקציר (עמוד אחד), יאושר עם המרצה (על פי ההנחיות שיפורסמו) עד ליום ה-30.7.2021. בחירת הנושא תעשה בשיטת "כל הקודם זוכה". לא ניתן לבחור נושא שאדם אחר כותב עליו, אלא אם מדובר בהיבט שונה באופן מהותי. העבודה תכלול עד 10 עמודים סטנדרטיים הכוללים פרקי עבודה, הערות שוליים (לפי כללי ציטוט אחיד) ומסקנות. עמוד שער ורשימה ביבליוגרפית לא יכללו במניין העמודים. העבודות תוגשנה עד ליום ה-1.9.2021.

מבנה ציון הקורס

מרכיבי הציון:

עבודה—90%;

השתתפות תורמת—10%.

שעות קבלת מרצה

קשר עם המרצה (לרבות תיאום פגישה) ייעשה באמצעות דוא"ל.

רשימת קריאה

שיעור 1: משבר ההגירה העולמי

1. Alexander Aleinikoff, "Toward a Global System of Human Mobility: Three Thoughts", *AJIL Unbound* 111 (2017): 24-28.
2. Alexander Betts, "The Global Governance of Crisis Migration", *Forced Migration Review* 45 (2014): 76-79.
3. Amnon Rubinstein and Liav Orgad, "Global Migration Crisis", *Justice* 62 (2018-2019): 38-41.
4. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration, 19 December 2018 (excerpts).

שיעור 2: איום ממשי או פניקה מוסרית?

1. Rogers Brubaker, "Between Nationalism and Civilization: The European Populist Moment in Comparative Perspective", *Ethnic & Racial Studies* 40(8) (2017): 1191-1226.
2. Eric Kaufmann, "Immigration and White Identity in the West", *Foreign Affairs*, September 8, 2017.
3. Liav Orgad, *The Cultural Defense of Nations: A Liberal Theory of Majority Rights*, Oxford: Oxford University Press, 2015, 51-78 (להלן: "אורגד, הגנה (תרבותית)".
4. Liav Orgad, "Forced to be Free: The Limits of European Tolerance" (forthcoming).

שיעור 3: זהות לאומית במשבר

1. אורגד, "הגנה תרבותית", עמ' 85-112, 234-235.
2. אמנון רובינשטיין, **שבטי מדינת ישראל, ביחד ולחוד – ליברליזם ורב-תרבותיות בישראל**, אור יהודה: כנרת, זמורה-ביתן, 2017, עמ' 367-375 (להלן: "רובינשטיין, שבטי מדינת ישראל").
3. ע"א 8573/08 אורגן נ' משרד הפנים (ניתן ביום 2.10.13).
4. Johanna Hase, "Repetition, Adaptation, and Institutionalization: How the (Narratives of Political Communities Change" (forthcoming).

שיעור 4: פופוליזם ולאומיות הרוב

1. אבישי מרגלית ומשה הלברטל, "ליברליזם והזכות לתרבות", בתוך: **רב-תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית** (עורכים: מנחם מאוטנר, אבי שגיא ורון שמיר), תל אביב: רמות, 1998, עמ' 93-105.
2. אורגד, "הגנה תרבותית", עמ' 181-201.
3. רובינשטיין, "שבטי מדינת ישראל", עמ' 83-88.
4. שלמה אבינרי, "יולי תמיר מזכירה: לאומיות זו לא מלה גסה", **הארץ**, 26.7.2019; גם הרוב רוצה זכויות - לפחות כמו של מיעוטים", **הארץ**, 12.01.2016.

שיעור 5: חובת נאמנות ואזרחות כפולה

1. ליאב אורגד "חידת הנאמנות: מי חב מה למי ומדוע?" *משפט ועסקים* יד (2012), עמ' 723-757.
2. יפה זילברשץ, "נאמנות למדינה", בתוך **ספר יצחק זמיר**, ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי באוניברסיטה העברית, תשס"ה - 2005, עמ' 495-533.
3. בג"ץ 7803/06 אבו ערפה נ' שר הפנים (ניתן ביום 13.9.2017).
4. Peter J. Spiro, *At Home in Two Countries: The Past and Future of Dual Citizenship*, New York: NYU Press, 2016, Ch. 7.

שיעור 6: זכויות פליטים ואתגר הריבונות

1. Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism Paperback*, New York: Harcourt Brace Jovanovich, Publishers, 1973, Ch. 9.
2. Matthew J. Gibney, "The Ethics of Refugees," *Philosophy Compass* 13(10) (2018): 1-9.
3. Matthew Lister, "Who are Refugees?" *Law and Philosophy* 32(5) (2013): 645-671.
4. Peter H. Schuck, "Refugee Burden-Sharing: A Modest Proposal Fifteen Years Later?" in *The Nation State and Immigration: The Age of Population Movements*. Anita Shapira, Yedidia Z. Stern, Alexander Jakobson, and Liav Orgad (eds.). Sussex Academic Press, 2014, Ch. 4.

שיעור 7: הגירה, ביטחון לאומי ובריאות הציבור

1. ליאב אורגד, "הגירה, טרור וזכויות אדם: מדיניות הכניסה לישראל בעתות חירום", *מחקרי משפט* כה (תש"ע-2009), 485-489, 506-525.
2. Christian Joppke, "Terror and the Loss of Citizenship", *Citizenship Studies* 20(6-7) (2016): 728-748.
3. *Trump v. Hawaii*, 585 U.S. ___ (2018) (excerpts).
4. "Coronavirus Is Spreading across Borders, but It Is Not a Migration" (Problem), *Migration Policy Institute* (March 2020).

שיעור 8: כיצד בוחרים מהגרים במערב?

1. Joseph H. Carens, "Who Should Get in? The Ethics of Immigration Admissions", *Ethics & International Affairs* 17(1) (2003): 95-110.
2. Douglas MacKay, "Are Skill-Selective Immigration Policies Just?", *Social Theory and Practice* 42(1) (2016): 123-154.
3. Kieran Oberman, "Can Brain Drain Justify Immigration Restrictions?" *Ethics* 123(3) (2013): 427-455.
4. Liav Orgad and Theodore Ruthizer, "Race, Religion and Nationality in Immigration Selection", *Constitutional Commentary* 26(1) (2010): 101-153.

שיעור 9: כיצד בוחרים אזרחים במערב?

1. David Miller, "Immigrants, Nations, and Citizenship", *Journal of Political Philosophy* 16(4) (2008): 371-390.
2. Liav Orgad, "Naturalization", in *The Oxford Handbook of Citizenship*, Ayelet Shachar et al. (eds.), Oxford: Oxford University Press, 2017, 337-357.
3. Ayelet Shachar and Ran Hirschl, "On Citizenship, States, and Markets", *Journal of Political Philosophy* 22(2) (2014): 231-257.
4. Helder De Schutter and Lea Ypi, "Mandatory Citizenship for Immigrants", *British Journal of Political Science* 45(2) (2015): 235-251.

שיעור 10: הנירה ואזרחות באיחוד האירופי

1. Dimitry Kochenov, "EU Citizenship Without Duties", *European Law Journal* 20(4) (2014): 482-498.
2. Jo Shaw, "'Shunning' and 'Seeking' Membership: Rethinking Citizenship Regimes in the European Constitutional Space", *Global Constitutionalism* 8(3) (2019): 425-469.
3. Christian Joppke, "The Instrumental Turn of Citizenship", *Journal of Ethnic and Migration Studies* 45(6) (2019): 858-878.
4. *Should EU Citizenship Be Disentangled from Member State Nationality?* European University Institute, RSCAS 2019/24. Liav Orgad and Jules Lepoutre (eds.), 2019, 1-4, 28-31, 40-42.

שיעור 11: המהפכה הדיגיטלית, אזרחות קיברנטית ו-אזרחות גלובלית

1. John Cheney-Lippold, "Jus Algorithmi: How the National Security Agency Remade Citizenship", *International Journal of Communication* 10 (2016): 1721-1742.
2. David Miller, "The Idea of Global Citizenship", in *Varieties of Sovereignty*

- and Citizenship*, Sigal Ben-Porath and Rogers Smith (eds.), Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2012, Ch. 12.
3. Liav Orgad and Wessel Reijers, "How to Make the Perfect Citizen? Lessons from China's Model of Social Credit System" (work-in-progress, 2020).
 4. *Cloud Communities: The Dawn of Global Citizenship?* European University Institute, RSCAS 2018/28. Liav Orgad and Rainer Bauböck (eds.), 2018, pp: 1-6, 11-18, 23-24.

שיעורים 12-13: אתגרי ההגירה של מדינת ישראל

1. שלמה אבינרי, ליאב אורגד ואמנון רובינשטיין, **התמודדות עם הגירה גלובלית: מתווה למדיניות הגירה לישראל** (עורכת: רות גביזון), ירושלים: מציל"ה, 2009, עמ' 9-15, 21-25, 58-59.
2. עע"מ 8101/15, צגטה נ' שר הפנים (ניתן ביום 28.8.2017).
3. בר"ם 5040/18, פלונית נ' רשות האוכלוסין וההגירה (ניתן ביום 9.2.2020).
4. בג"ץ 7146/12, אדם נ' הכנסת (ניתן ביום 16.9.2013).